

KAINUUN
hyvinvointialue

Arviointikertomus 2022

Kainuun hyvinvointialueen aluevaltuustolle

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunta	3
1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano	3
1.2. Arviointityö	4
1.3. Sidonnaisuusilmoitusten valvonta	5
1.4. Tilintarkastus	5
2. Hyvinvointialueen valmistelun arviointi	5
2.1. Hallintosääntö	6
2.2. Hyvinvointialuestrategia	6
3. Talousarvio ja sen toteutuminen	7
4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	8
5. Muu arviointi	9
5.1 Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma 2023–2030	9
5.2 Hyvinvointialueen kiinteistöt	9
5.3 Järjestämisen tuki	10
5.4 Aikuisten sosiaalityö	10
6. Yhteenveto	11

---

1. Tarkastuslautakunta

1.1. Tarkastuslautakunnan tehtävät ja kokoonpano

Tarkastuslautakunta on suoraan aluevaltuuston alainen lakisääteinen toimielin, jonka tehtävistä on säädetty hyvinvointialueesta annetun lain 125 §:ssä seuraavasti:

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella aluevaltuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
- 4) huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
- 6) valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Aluehallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi hyvinvointialueen hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Kainuun hyvinvointialueen hallintosäännön mukaan sen lisäksi, mitä 125 §:ssä määrätään, tarkastuslautakunta:

1. hyväksyy tarkastuslautakunnan arviointityön periaatteet ja toimikauden kattavan arviointisuunnitelman ja vuosittaisen lautakunnan työohjelman
  2. valmistelee aluevaltuustolle esityksen tilintarkastajan valinnasta
-

3. seuraa tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista ja tilintarkastajan tehtävien suorittamista sekä tekee tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
4. huolehtii, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa;
5. tekee aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen, sekä Valtiontalouden tarkastusviraston tehtävien yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla
6. valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista, saattavat sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi aluevaltuustolle kerran vuodessa ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta hyvinvointialueen verkkosivuilla
7. on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä sekä
8. vastaa tiedottamisesta tehtäväalueensa osalta

Tarkastuslautakunta tiedottaa ja raportoi tehtäviinsä liittyvistä asioista ensisijaisesti aluevaltuustolle. Muu tiedottaminen tapahtuu tarkastuslautakunnan päättämällä tavalla. Tiedotuksessa noudatetaan soveltuvin osin aluehallituksen hyväksymiä yleisiä ohjeita tiedottamisen periaatteista.

Aluevaltuusto nimesi 15.3.2022 § 8 tarkastuslautakunnan toimikaudeksi vuosille 2022–2025. Aluevaltuusto valitsi tarkastuslautakuntaan toimikautensa ajaksi 7 jäsentä ja kullekin henkilökohtaisen varajäsenen sekä valitsi yhden jäsenistä puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Jäsen

Varajäsen

Tuomas Kettunen, pj.	Sakari Seppänen
Pertti Granqvist, varapj.	Anja Peura
Pasi Arffman	Valtteri Arffman
Helena Ohtonen	Heikki Hekkala
Toivo Sistonen	Jaakko Perhovaara (19.12.2022 asti), Teemu Takalo (20.12.2022 alk.)
Kirsi Virtanen	Noora Kyllönen
Milla Veteläinen	Piia Määttä

1.2. Arviointityö

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida vuosittain ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Aluevaltuuston toimikausi alkoi 1.3.2022.

Vuoden 2022 arvioinnin kohteeksi arviointisuunnitelmassa valittiin hyvinvointialueen valmistelun eteneminen, päätöksenteko, talousarvio ja sen toteutuminen sekä tilinpäätös.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuoden 2022 arviointiin liittyen 9 kertaa. Lisäksi Kainuun sotien tarkastuslautakunnan kanssa oli kaksi yhteistapaamista. Tarkastuslautakunta kuuli arviointia varten hyvinvointialuejohtajaa, henkilöstöjohtajaa, talousjohtajaa, sairaalainsinööriä, järjestämisjohtajaa ja johtavaa sosiaalityöntekijää. Lisäksi tarkastuslautakunta perehtyi tilintarkastajan raportteihin ja teki arviointikäynnin Suomussalmen perhekeskukseen sekä vieraili Ruukinkankaan keskuskeittiöllä. Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain aluevaltuustolle osoitetussa arviointikertomuksessa.

1.3. Sidonnaisuusilmoitusten valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä hyvinvointialueesta annetun lain mukaan valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi. Hyvinvointialueen luottamushenkilön ja viranhaltijan on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään ja luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudesta sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee aluehallituksen jäseniä, aluevaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, hyvinvointialuejohtajaa ja hänen sijaisiansa sekä aluehallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös viivytyksettä ilmoitettava sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Sidonnaisuuksien ilmoittamista koskeva § 89 on tullut voimaanpanolain mukaan voimaan 1.3.2022.

Tarkastuslautakunta merkitsi 18.5.2022 tiedoksi luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden antamat sidonnaisuusilmoitukset ja valtuutti sihteerin täydentämään sidonnaisuusilmoitusraporttia kokouksen jälkeen mahdollisesti saapuvilla sidonnaisuusilmoituksilla. Sidonnaisuusrekisteri saatettiin tiedoksi aluevaltuustolle 6.6.2022 kokoukseen.

1.4. Tilintarkastus

Aluevaltuusto päätti valita vuodelle 2022 Kainuun hyvinvointialueen tilintarkastajaksi KPMG Oy:n 6.6.2022 § 60. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Katri Hokkanen. Tilintarkastuskertomus käsitellään aluevaltuustossa kesäkuussa 2023.

Tarkastuslautakunta valmisteli hyvinvointialuelain 125 §:n kohdan 1 mukaisesti hallinnon ja talouden tarkastuspalveluiden hankintaa vuosille 2023-2026 mukaan lukien mahdolliset optiovuodet (1+1). Aluevaltuusto hyväksyi yksimielisesti tarkastuslautakunnan ehdotuksen 6.6.2022 § 79.

2. Hyvinvointialueen valmistelun arviointi

Hyvinvointialueen valmistelua johti vuoden 2022 alussa väliaikainen valmistelutoimielin VATE, jonka työ eteni valtakunnallisen tiekartan mukaisesti. Vastuut oli jaettu viidelle päätyöryhmälle ja niiden puheenjohtajistolle sekä alatyöryhmille ja selvityshenkilöille. Lisäksi poliittinen

---

seurantaryhmä varmisti laajan taustatuen valmistelun etenemiselle. Vate kokoontui neljä kertaa vuoden 2022 aikana, joista viimeisimmän kerran 4.3.2022 valmistellen päätösesitykset aluevaltuuston ensimmäiseen kokoukseen 15.3.2022. Aluevaltuustossa mm. hyväksyttiin hallintosäännön ensimmäinen versio, nimettiin aluehallituksen ja lautakuntien kokoonpanot sekä merkittiin tiedoksi kuntien ja Kainuun soten eri selvitykset siirtyvästä omaisuudesta, sopimuksista, vastuista ja henkilöstöstä.

2.1. Hallintosääntö

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset hallinnon ja toiminnan järjestämisestä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyistä sekä aluevaltuuston toiminnasta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa (hyvinvointialuelaki 95 § 16.2.2023/200, voimaan 1.3.2023).

Hallintosääntöä käsiteltiin vuoden 2022 aikana aluevaltuustossa seuraavasti:

1. 15.3.2022 § 19 (pätöksenteon kannalta keskeiset luvut ja pykälät sekä henkilöstöorganisaation osalta hyvinvointialuejohtaja)
2. 9.5.2022 § 51 (luottamushenkilöiden palkkioiden täsmennys 19. luku §:t: 153, 158)
3. 29.6.2022 § 67 (henkilöstöorganisaation täydentäminen 4. luku §:t 20–28 ja valtuustoryhmien tukeminen 13. luku § 82)
4. 20.12.2022 § 107 (toimielinorganisaation täydentäminen 2. luku §:t: 10, 12,14, 15 / henkilöstöorganisaation täydentäminen 4. luku §:t: 20–32 / toimivalta vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa 6. luku §:t: 35–37 / toimivalta henkilöstöasioissa päivitys 7. luku §:t: 36, 44 / aluevaltuuston toiminta 13. luku § 81 / kokousmenettely päivitys 17. luku §:t: 132, 139, 149 / luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteet päivitys 19. luku §:t: 160, 163, 166, 168)
5. 27.2.2023 § 5 (toimielinorganisaation täydentäminen 2. luku §:t: 10, 12 / henkilöstöorganisaation täydentäminen 4. luku §:t: 20, 22 / toimivalta henkilöstöasioissa päivitys 7. luku §:t: 39, 49 / taloudenhoito päivitys 9. luku § 63 / aluevaltuuston kokoukset päivitys 14. luku § 94 / valtuutetun aloite- ja kyselyoikeus päivitys 16. luku § 125)

2.2. Hyvinvointialuestrategia

Hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen hyvinvointialueen tehtävälalla;
  - 2) palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjaukset;
  - 3) hyvinvointialueen tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
  - 4) omistajapolitiikka;
  - 5) henkilöstöpolitiikka;
-

6) asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Hyvinvointialueen strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Strategia tarkistetaan vähintään kerran aluevaltuuston toimikaudessa.

Kainuun hyvinvointialueen strategiatyö käynnistyi monivaiheisen strategiaprosessin esittelyllä aluehallitukselle 25.4.2022 ja päättyi Kainuun hyvinvointialueen strategian 2022–2025 hyväksyntään aluevaltuustossa 21.11.2022 § 87. Strategiaa määriteltiin poliittisten päätöksentekijöiden seminaarissa sekä osallistamalla laajalti asukkaita, henkilökuntaa ja sidosryhmiä. Strategiatyön lähtökohtana oli tilannekuva-analyysi (NHG 2022), jonka mukaan:

1. Toimintaympäristö edellyttää fundamentaalisten solmukohtien ratkomista ja johdonmukaista uudistamista
2. Talouden ja toiminnan yhteensovittamisessa ei olla onnistuttu, uusi rahoitusmalli edellyttää sitä hyvinvointialueelta
3. Palvelutuotannon isot teemat: integraatio, työvoimapula, sairaala ja johtaminen

Tilannekuva-analyysin perusteella oli keskeistä, että palveluverkkoa ja -valikoimaa on uudistettava ja koko hyvinvointialueen kattavaa toimintaa on pystyttävä johtamaan kiinteän budjetin asetelmassa.

Hyvinvointialuestrategia on ylätason linjadokumentti, johon kytketään tarvittavat tarkentavat strategiakokonaisuudet, joista järjestämissuunnitelma on keskeisin. Hyväksytyin strategian pohjalta laadittiin järjestämissuunnitelma 2023–2025, joka hyväksyttiin aluevaltuustossa 24.4.2023 § 22.

3. Talousarvio ja sen toteutuminen

Väliaikainen valmistelutoimielin hyväksyi hyvinvointialueen vuoden 2022 talousarvion 14.12.2021 § 100. Toimintatuottoihin valtion tuen ja avustusten arvioitiin olevan 5 890 824e, josta ICT:n osuus oli 4 798 440e. Tilikauden alijäämäksi arvioitiin jäävän 85 779e. Merkittävimmät toimintakulut olivat ICT-kustannukset ja henkilöstökustannukset. Lisäksi kustannuksia arvioitiin muodostuvan mm. viestintään ja päätöksentekoon liittyen. Väliaikainen valmistelutoimielin tunnisti riskin rahoituksen riittämättömyydestä erityisesti valtion ICT-tukeen liittyen ja varautui lisätalousarvion laatimiseen vuoden 2022 aikana, jolloin tulisi huomioida tarpeenmukaiset, mm. palveluiden tuottamiseen liittyvät selvitykset.

Valtionvarainministeriö myönsi Kainuun hyvinvointialueelle valmistelurahoitusta 1 092 384 € (21.12.2021) ja 571 125 € (28.3.2022) vuodelle 2022, jota voidaan käyttää hyvinvointialueiden perustamiseen ja toimintaan sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen kustannuksiin. Rahoitusta jäi käytettäväksi seuraavalle vuodelle 26 649,57 €. Lisäksi sote- ja pelastustoimen uudistuksen

välttämättömiin vuosina 2022–2023 toteutuviin ICT-valmistelukustannuksiin myönnettiin 1 248 440 € (24.11.2022), joka maksetaan vuoden 2023 puolella. Molempien valtionavustusten käyttöön oikeuttavien kustannusten tulee syntyä suoriteperusteen mukaan viimeistään 31.12.2023.

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi valtionavustusta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksesta aiheutuvaan ICT-muutokseen 4 823 057,53 € (20.12.2021). Vuoden 2022 osalta rahoitusta käytettiin 1 057 560,43 €. Valtionavustus on tarkoitettu käytettäväksi aikavälillä 1.7.2021 - 31.12.2025 syntyviin kustannuksiin.

Tilinpäätöksen muut toimintatuotot kertyivät suurimmalta osin Kainuun Ateriapalvelut Oy:n perustamiseen liittyneestä KPMG Oy Ab:n tekemästä selvityksestä, jonka kustannukset laskutettiin sotelta ja kunnilta.

Kainuun hyvinvointialue	TA 2022	TP 2022
Toimintatuotot	5 890 824	2 488 217
Tuet ja avustukset valtiolta	5 890 824	2 452 404
Muut toimintatuotot		35 812
Toimintakulut	5 976 603	2 477 433
Henkilöstökulut	993 788	1 305 277
Palvelujen ostot	4 919 315	1 109 239
Aineet ja tarvikkeet	20 000	29 731
Muut toimintakulut	43 500	4 195
Toimintakate	-85 779	10 784
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-10 784
Vuosikate	-85 779	0
Poistot ja arvonalentumiset	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-85 779	0

Kainuun hyvinvointialueen investointien toteuma vuonna 2022 oli yhteensä 10 157,00 €.

4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta on ollut tavanomaista viranhaltijoiden toteuttamaa valvontaa, jota on toteutettu hyvinvointialuelain, väliaikaisen valmistelutoimielimen työjärjestyksen ja hallintosäännön määräysten mukaisesti. Valmistelujohtajalle ja STM:lle on raportoitu säännöllisesti valmistelun edetessä ilmenneistä merkittävistä riskeistä, joista yleisenä haasteena tunnistettiin realistisen tilannekuvan välittäminen luottamushenkilöhallinnolle. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta on sovellettu pääosin Kainuun soten ohjeistuksia. Sisäistä tarkastusta ei vielä organisoitu vuonna 2022.

5. Muu arviointi

5.1 Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma 2023–2030

Painelaskelman pohjan muodostaa hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2023 talousarvion mukaisesti. Vuodelle 2023 kohdentuvat uudet tehtävät on huomioitu koko maan rahoituksen tasossa.

Lisäksi laskelmassa on huomioitu rahoitukseen sisältyvä palvelutarpeen määräaikainen korotus 0,2 %-yksiköllä vuosille 2023–2029. Laskelmassa ei huomioida kustannusten jälkikäteistarkistuksen vaikutusta, hyvinvointialueiden lisärahoitustarpeita eikä mahdollisia tulevia uusia tehtäviä.

Ennustevuosille 2024–2030 laskelmassa käytetään hyvinvointialueindeksin mukaista koko maan hintaennustetta ja THL:n laskemaa hyvinvointialuekohtaista palvelutarpeen kasvuarviota, jossa huomioidaan mm. hoitoilmoitustiedot. Palvelutarpeen arvioitu kasvu huomioidaan täysimääräisesti uudistuksen voimaantulovuoden 2023 ja sitä seuraavan vuoden 2024 rahoituksen tasossa. Tämän jälkeen palvelutarpeen kasvu huomioidaan 80 %:sti.

Tarkastuslautakunta: Vuotta 2021 koskevat Sairaaloiden tuottavuus -tilaston tuottaja- ja aluetietokantojen ennakkotietojen perusteella Kainuun keskussairaalan episodituottavuus oli 0,84. Sairaalatyyppin keskimääräinen tuottavuusluku = 1,00. Valtakunnallisessa vertailussa Kainuun keskussairaala oli sijalla 14 (yht. 15). Episodituottavuuteen vaikuttaa diagnoosi- ja toimenpidetietojen kirjaaminen potilastietojärjestelmiin. Kuinka Kainuun hyvinvointialueella on tarkoitus kehittää ja valvoa Kainuun keskussairaalan episodituottavuutta?

5.2 Hyvinvointialueen kiinteistöt

Kainuun hyvinvointialueen järjestämissuunnitelma on edellytys kiinteistöhankeiden kokonaissuunnittelulle, mitä palveluja tuotetaan missäkin ja millä tavalla. Tilatehokkuus on yksi tärkeimmistä kustannustekijöistä, johon voidaan vaikuttaa kehittämällä palveluverkkoa ja uusia toimintatapoja. Tarkoituksenmukaista on nostaa tilojen käyttöastetta joko tiloja tiivistämällä tai tiloja vähentämällä.

Merkittävin osa toimitiloista on vuokrattuja kunnilta, yksityisiltä, yrityksiltä tai yhteisöiltä. Useassa vuokraosteessa on todettu sisäilmaongelmia, joita on selvitetty yhdessä vuokranantajien kanssa. Kiinteistön omistajalla on vastuu tilojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä sekä päävastuu sisäilmaongelmien selvittämisestä. Sisäilmaongelmia käsitellään Kainuun kuntien sisäilmatyöryhmissä.

Merkittävin Kainuun sotelta ratkaistavaksi siirtynyt investointihanke on Kajaanin alueen ravintohuollon järjestäminen. Viimeisimmän arvion mukaan kiinteistöinvestoinnin kustannusarvio oli 7,7milj. €. Vuoden 2022 aikana selvitettiin InHouse-yhtiön perustamista yhdessä Kainuun kuntien kanssa. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä perusti yhtiön, mutta sen toimintaa ei ole käynnistetty eikä osakeantia kunnille ole tehty. Kolme kuntaa ilmaisi kiinnostuksensa mukaan lähtöön. Ateria- ja puhtaanapidon kokonaisselvitystä on ollut tekemässä ulkopuolinen konsultti, jonka suosituksen mukaisesti aluehallitus on 27.3.2023 § 97 päättänyt hakea Kainuun hyvinvointialueelle ateria- ja puhtaanapitopalveluiden tuottajaksi

ulkopuolisen toimijan. Tarjouspyyntövaiheessa selvitetään, sisällytetäänkö Kainuun keskussairaalan alueelle tarvittava tuotantotila osaksi palvelusopimusta. Toimintamallin selkenemisen jälkeen tarkentuu myös talouskeskuksen peruskorjauksen eteneminen.

Tarkastuslautakunta: Kiinteistöhankeissa vaihtoehtoisten toteutustapojen etsiminen on välttämätöntä tilanteessa, jossa Kainuun hyvinvointialueen lainanottovaltuus on 0 euroa tulevina vuosina. Tilannetta ei helpota se, että useisiin toimintojen tarvitsemiin tiloihin kohdistuu merkittävä investointivelka ja monet rakennukset ovat teknisen käyttöikänsä lopussa. Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että järjestämissuunnitelmaa ohjaavissa periaatteissa ja keskeisissä linjauksissa on huomioitu erikseen investointeja koskeva osuus.

5.3 Järjestämisen tuki

Kainuun hyvinvointialueen toiminnan käynnistävä organisaatorakenne hyväksyttiin aluevaltuustossa 29.6.2022 § 66. Tässä organisaatorakenteessa palvelujen järjestäminen on vastuutettu järjestämisen tuki -yksikölle ja palvelujen tuotanto viidelle toimialueelle. Järjestämisen tuen organisointi hyväksyttiin aluevaltuustossa 21.11.2022 § 88. Kaikki järjestämisen tukeen organisoidut viranhaltijat ovat 1.1.2023 siirtyneet liikkeenluovutuksella Kainuun sotesta ja Kainuun pelastuslaitokselta.

Järjestämisen tuen keskeisinä tehtävinä on yhteensovittaa, ohjata ja valvoa sote- ja pelastuspalvelujen järjestämistä sekä palvelujen tuottamista. Lisäksi se vastaa strategisen johtamisen tuesta. Järjestämisjohtajan keskeisenä tehtävänä on mm. vastata järjestämissuunnitelmasta.

Tarkastuslautakunta: Järjestämisen tukeen on koottu keskeiset toiminnot, joiden tehtävänä on toteuttaa sekä järjestämisen että palvelutuotannon tehtäviä. Hyvinvointialuelain 2. luvun 10 §:n mukaisesti hyvinvointialueen tulee varmistaa, että sen järjestämismvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta. Hyvinvointialueen tulee ottaa hallintosääntönsä ja yksityisten palveluntuottajien kanssa tehtäviin sopimuksiin hyvinvointialueen järjestämismvastuun toteuttamiseksi tarvittavat määräykset. Missä vaiheessa hallintosäännön on tarkoitus täydentyä em. määräyksillä?

5.4 Aikuisten sosiaalityö

Kansallisesti sosiaalihuollon nettokustannukset (6,7 miljardia) ovat samaa luokkaa erikoissairaanhoidon nettokustannusten (6,9 miljardia) kanssa. Terveystieteiden huollon nettokustannukset ovat 3,3 miljardia. Sosiaalihuolto työllistää teollisuuden jälkeen eniten koko maan työvoimasta (9,5 %), terveydenhuolto 7,3 %. Yhä haasteellisimmista asiakastilanteista erityistä tukea tarvitsevien määrä on lisääntynyt 33 %:ista (2020) 38,3 %:iin (2021). Ikääntyneiden lisääntyneistä tuen tarpeista vanhusväestön (yli 65 v.) osuus asiakaskunnasta on lisääntynyt 9,5 %:ista (2020) 11,4 %:iin (2021).

Hyvinvointialueelle siirryttäessä aikuisten sosiaalityöhön siirtyivät ikäihmisten palveluista omaishoidon tuki ja perhehoito sekä Kajaanin kaupungilta siirtyi vastuu sosiaalipalvelujen järjestämisestä kotoutumislain mukaisille asiakkaille. Lisäksi Puolanka tuli uutena kuntana hyvinvointialueelle, johon on liittynyt paljon alkujärjestelyjä.

Sosiaalihuoltolain uudistuksen mukaisesti 1.7.2023 alkaen on hyvinvointialueella oltava päihteiden ongelmakäyttäjille tarkoitettu päiväkeskus, johon voi tulla asiomaan myös päihtyneenä. Ihmiset voivat asioida nimettömänä. Toimintaan pitää olla kytkettynä virkasuhteessa olevan sosiaaliohjaajan palvelua.

Aikuisten sosiaalityössä on pulaa sosiaaliohjaajista ja kelpoisuusehdot täyttävistä sosiaalityöntekijöistä. Palveluyksikössä on kuitenkin työllistettynä useita sosiaalityön opiskelijoita.

Tarkastuslautakunta: Sosiaalityö on moninaista tukea, ohjausta ja neuvontaa erilaisissa elämäntilanteissa. Aikuissosiaalityön asiakkaiden keskeisimmät elämää varjostavat ilmiöt aiheutuvat pienituloisuudesta ja talouden hallinnan haasteista. Koronapandemia ja inflaation nousu eivät ole merkittävästi näkyneet Kainuussa asiakasmäärien kasvussa.

Aikuissosiaalipalveluihin hakeutuvien asiakkaiden voimavarat voivat olla keskimääräistä heikommalla, jolloin avun tarve ei välttämättä tule näkyväksi ajallaan ja haasteet voivat kasaantua. Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaalihuollon toimivuudella on yhtäläinen merkitys terveydenhuollon toimivuuden kanssa. Hyvinvoinnin edistäminen on tässä keskeistä. Erityisesti palvelujen siiloutumista tulisi pyrkiä merkittävästi vähentämään. Millaisia toimenpiteitä Kainuun hyvinvointialueella on sosiaalihuollon integroimiseen terveydenhuollon kanssa tehty tai suunnitteilla tehdä?

6. Yhteenveto

Vuoden 2022 aikana valmistelua jatkettiin merkittäväillä organisaation uudistamisprosesseilla ja linjaavien asiakirjojen hyväksymisillä. Uudistamistyö on ollut välttämätöntä uuden rahoitusmallin edessä, joka jatkuu edelleen tulevien vuosien aikana. Yhteisen ymmärryksen ja tilannekuvan välittäminen päätöksentekoon on vaatinut useita istuntoja, seminaareja, kuulemisia ja viestintää. Keskusteluun on osallistettu niin henkilöstöä, kansalaisia kuin sidosryhmiäkin. Asukkaiden, palveluiden käyttäjien ja henkilöstön mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan myös strategiakauden aikana on tärkeää yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistamiseksi.

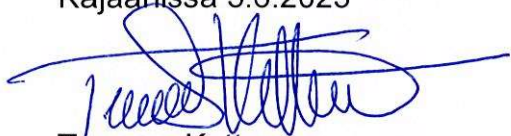
Tarkastuslautakunta haluaa kiittää asianomaisia tahoja uudistamistyöhön osallistumisesta Kainuun hyvinvointialueen osalta. Samalla tarkastuslautakunta haluaa myös muistuttaa organisaation tärkeimmästä pääomasta, henkilöstöstä. Palvelut tuotetaan laadukkaasti vain hyvinvoivan ja riittävän henkilöstön voimin. Henkilöstöstrategia on tässä avainasemassa.

Strategiakauden 2022–2025 tavoitteiden arviointia varten tarkastuslautakunta odottaa selkeiden ja tarkoituksenmukaisten toiminnan ja talouden mittareiden asettamista, joilla mahdollistetaan strategian jalkauttamisen pitkän aikavälin tavoitteiden onnistumisen seuranta.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2022 aluevaltuustolle käsiteltäväksi.

Allekirjoitukset

Kajaanissa 5.6.2023

Tuomas Kettunen
puheenjohtaja

Pertti Granqvist
varapuheenjohtaja

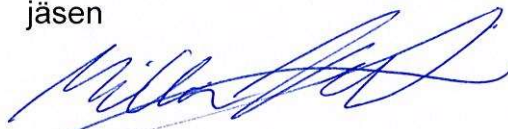
Helena Ohtonen
jäsen

Kirsi Virtanen
jäsen

Toivo Sistonen
jäsen

Milla Veteläinen
jäsen

Valtteri Arffman
varajäsen
